

ténik vele. Megijed és hangosan zokogni kezd. Apjának szemét is elhomályosítják a könnyek. A gyermek megismeri, mosolyog, tapiskál, de Diderot még nem uralkodik magán.

Azután vigyázva a földreereszti a kisiut és tárt karokkal Nanette felé fordul. Karjai lehanyaglanak. Nanette mord arccal, konok szemmel derekára szorított kezekkel áll elébe. Kinos csend.

Majd kitör belőle, mindaz, amit Denis fogvatartásának idején fejében forgatott. Három hónapig, gyült, kavargott lelkében a harag. Mennyi megaláztatást kellett elszenvednie és milyen szerencsétlenné tette Denis könnyelműségével, istentelenségével, lustaságával. Eddig hallgatott, most, hogy férje megint itthon, nem türtőzteti magát.

Ha Denis nem akarja családját egészen tönkretenni, — jóhírnevüknek most már ugy is vége, hagyjon fel szokásaival, szakítson barátaival, ne firkáljon, ne fecsegyen ezentul, hanem dolgozzék. Bármit, de becsületesen, mint mindenki, mint minden szomszéd. Mint az ő apja és a Nanetteé. Ne vonja ki magát minden kötelesség alól és ne érdemelje meg, hogy gonosztevő módjára kezeljék. Eleget szaladgált, kilincsel, könyörgött miatta Nanette, de többet nem teszi; vagy megváltozik Denis vagy le is ut, fel is ut...

Denis nem azt várta. Nanette olyan odaadóan viselkedett a nehéz hónapokban, olyan figyelmes volt hozzá, mint házasságuk első éveiben. De, ugylátszik, csak a fogollyal, a szerencsétlen emberrel érzett együtt, férjét, Denis Diderot-t nem érti és nem értékeli. Hiszen igaz, hogy Denis sem élettársát, szonyát tiszteli és becsüli benne, — régóta elhűgülték már egymástól, hanem gyermeke anyját. Kár minden szóért, nem értik meg egymást. De nem lehet nyugodtan végighallgatni ezt a sértő, gyűlölködő szóáradatot.

Diderot becsapja maga mögött az ajtót. Felmegy a padlásra. Elvezetel hallja a kulcs csikorgását a berozsdásodott zárban; benyit kamrájába. Ledobja kabátját, leteszi csattos cipőjét, papucsot húz, magára ölti kopott házikabátját. Íróasztalához ül, tekintetével végigsimogatja a könyvek sorait, a metszeteket és a gipszszobrocskákat. Tolla után nyul, a tintába mártja, kis darab papíron kipróbálja, és mikor látja, hogy nem ír, kabátjának hajtókájába törli, melyen sűrű sávokban sorakoznak a régi tinta vonások. Másik lúdtollat vesz kezébe és megkönnyebbülten sóhajtva bontja ki a legelső kezűgyébe kerülő kézirat köteget, mint hosszú utról érkező utas.

M Á R I A B É L A : D A L

*Ki hangyabolyba születél
vidd csöndben terhedet,
míg csak ki nem adod
utolsó lehelleted.*

*Munkád hiábavaló
és ezt te jól tudod,
de rágódní kár azon,
ha rád e sors jutott.*

*Az egész annyit nem ér,
miként egy rossz hatos!
Már valahol elindult
a láb, mely eltapos...*

*S minden mire volt jó?
Gondolkodni káros!
Lettél millió közt
keserű s magányos.*